

Науковий вісник Чернівецького університету імені
Юрія Федьковича: Історія. – № 2. – 2020. – С. 62–72
History Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National
University. – № 2. – 2020. – pp. 62–72
DOI <https://doi.org/10.31861/hj2020.52.62-72>
hj.chnu.edu.ua

УДК 94(477.83/.86) : 070 «1901/1914»

© Андрій Королько* (Івано-Франківськ)

МУЗИЧНО-ХОРОВЕ ТОВАРИСТВО «СНЯТИНСЬКИЙ БОЯН» НА ПОЧАТКУ ХХ ст.: СТАНОВЛЕННЯ І ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У статті висвітлено діяльність музично-хорового товариства «Боян» в м. Снятині на початку ХХ ст. Охарактеризовано статут «Снятинського Бояна», показано практичну діяльність культурно-мистецького осередку у досліджуваний період, простежено репертуар концертної діяльності музичного гуртка. Автор відзначає, що «Снятинський Боян» є першою українською професійною музично-хоровою організацією на території краю.

Його члени вели інтенсивну діяльність у сфері музичної освіти, пропаганди української музики, знайомили громадськість міста зі світовими шедеврами музичного мистецтва, залучали до хорового співу широкі верстви населення, проводили різноманітні благодійні заходи, влаштовували ювілейні концерти, присвячені діяльності провідних діячів українського мистецтва й літератури.

Ключові слова: музично-хорове мистецтво, «Снятинський Боян», статут, Покуття, концерт.

Andrii Korolko (Ivano-Frankivsk)

MUSIC AND CHORAL SOCIETY «SNIATYN BOIAN» AT THE BEGINNING OF THE 20th CENTURY: FORMATION AND PRACTICAL ACTIVITY

Abstract. The article highlights the activities of the music and choral society «Sniatyn Boian» in the town of Sniatyn in the early 20th century. The society was founded in 1900. The statute of «Sniatyn Boian» is characterized.

The first General Meeting of «Sniatyn Boian» took place only on November 1, 1901. The society was engaged in the organization of concert activities and musical and dramatic evenings. The repertoire of members of «Sniatyn Boian» included works by Ukrainian and foreign composers.

The choir of the society performed not only in the town of Sniatyn and in other settlements of Pokuttia, but also in Bukovyna. Thus, on March 22, 1902, the choir performed in the town of Vashkivtsi on the occasion of celebrating the work of Ukrainian writer Yuriy Fedkovych (1834–1888). Funds from the concert went to the development of the affiliate of society «Rusian (Ukrainian) School» in the town of Vyzhnytsia.

The society «Sniatyn Boian» took part in honoring the most famous Ukrainian composer Mykola Lysenko, who arrived in Galicia and Bukovyna in 1903 on the occasion of the 35th anniversary of his creative activity. During the jubilee celebrations in the city of Lviv on December 7-8, 1903, members of the society of «Sniatyn Boian» greeted the luminary of Ukrainian classical music with a solemn wreath and a congratulatory address. Probably, of the society of «Sniatyn Boian» performed in the city of Chernivtsi in the middle of December 1903, when Mykola Lysenko was there.

* к.і.н., доцент кафедри історії України Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

PhD in History, Associate Professor, Department of History of Ukraine, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University.

orcid.org/0000-0001-7435-5806

E-mail: andrii.korolko@pnu.edu.ua

In 1914, on the occasion of the centenary of Taras Shevchenko's birth, the society of «Sniatyn Boian» together with other Ukrainian societies of the town of Sniatyn organized a festive concert.

Thus, the society of «Sniatyn Boian» is the first Ukrainian professional music and choral organization in the Sniatyn region. Its members carried out intensive activities in the field of music education, promotion of Ukrainian music, acquainted the public with world masterpieces of musical art, involved a wide range of people in choral singing, held various charity events, organized anniversary concerts dedicated to leading figures of Ukrainian art and literature.

Keywords: *music and choral art, «Sniatyn Boian», statute, Pokuttia, concert.*

Мистецьке життя українців Східної Галичини, як і Північної Буковини, розвивалося в складних і своєрідних умовах. У другій половині ХІХ ст. сформувались сприятливі умови для музичного мистецтва. Основною сферою, де воно зароджувалося і утверджувало свою самобутність, було аматорство. Активізація концертного життя, систематичне проведення шевченківських та інших ювілейних свят спонукало до творчості галицьких і буковинських митців. У цей час виникають численні музичні товариства, навчальні заклади для виховання виконавських кадрів. Розвитку театально-музичного професіоналізму певною мірою сприяла і творча діяльність ряду німецьких та польських культурно-мистецьких установ.

Одне з чільних місць у мистецькому житті кінця ХІХ – початку ХХ ст. займала хорова музика. Світське хорове виконавство набирало все більш широкого розвитку, чому сприяло, зокрема, створення співацьких товариств «Боян», що стали не тільки об'єднанням музичних сил Східної Галичини, а одночасно і осередками національно-культурно відродження. За прикладом заснованого у 1891 р. львівського, «Бояни» були створені в багатьох західноукраїнських містах, зокрема у м. Снятині в 1901 р.

Ж. Зваричук стверджує, що співацькі товариства «Боян» були першими хоровими колективами, де музичне виконавство набирало більше професійних, а не аматорських форм. Вони були також осередками національного відродження, пропагували рідну народну пісню, пробуджували до творчості галицьких композиторів, популяризували їх твори¹. На думку М. Черепанина, завдяки мережі діяльності цього товариства найкращі твори національної пісенності, скарби української музики стали доступними найширшому середовищу громадськості краю. Спів «Боянів» спричинив появу нових українських талантів. Під опікою цих товариств закладалися основи для плекання української інструментальної музики².

Мета статті – висвітлити діяльність музично-хорового товариства «Боян» в м. Снятині на початку ХХ ст. Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань: охарактеризувати статут «Снятинського Бояна»; показати практичну діяльність культурно-мистецького осередку; простежити репертуар концертної діяльності музичного гуртка.

Важливим джерелом для вивчення проблеми є неопубліковані матеріали, які зберігаються у Центральному державному історичному архіві України у м. Львові. Нами опрацьовано матеріали фонду 146 «Галицьке намісництво, м. Львів»: прохання музичного товариства «Боян» в м. Снятин про його заснування, рішення з цього приводу президії Галицького намісництва в м. Львові від 11 травня 1900 р. про реєстрацію та статут товариства³.

Чимало інформації з досліджуваної проблеми почерпнули з центрального українського періодичного видання Східної Галичини – часопису «Діло» (1893–1914 рр.). Здійснюючи джерелознавчий пошук матеріалів з періодики, важко не погодитись з думкою Мирона Черепанина про те, що газета «Діло» найповніше відтворювала панораму життя українців Галичини та за її межами, водночас була чи не єдиним джерелом систематичних відомостей про музичне життя. На думку мистецтвознавця, провінційна преса у більшості випадків передруковувала вже відому інформацію, часто змінену у вигляді коротких повідомлень чи оголошень⁴.

Вивчення діяльності осередків музично-хорового товариства «Боян» у кінці ХІХ – на початку ХХ ст. знаходиться у полі зору М. Черепанина⁵, Л. Ханик⁶, Ж. Зваричук⁷, М. Іздепської-Новицької⁸, Т. Голдак⁹, І. Полякової¹⁰ та інших дослідників, проте особібно не зверталася увага на працю «Снятинського Бояна» у зазначений період. Окрему наукову розвідку про діяльність осередків музично-хорового товариства «Боян» на Покутті в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. підготував автор¹¹.

У м. Снятин частина українських співаків, які раніше були членами польського Музичного товариства і хору «Сокола», створив свій мистецький осередок. Статут товариства був підготовлений 14 квітня 1900 р і направлений на затвердження до центрального комітету Галицького Намісництва в м. Львові. Членами-«основателями» стали Іван Гоїв, Іван Дутчак, Дмитро Ляшкевич, Тома Томчук, Володимир Новоженюк, Григорій Костинюк, Іван Проскурницький, Ілля Калитчук, Дмитро Томашук, Олекса Якимець, Пилип Захаркевич, Григорій Грибовський¹². Хоча в тогочасній періодиці вказувалося, що на підвалинах його створення були Ф. Огоновський (голова), І. Сімович (заступник голови), Є. Шепарович (диригент)¹³.

Згідно документу, його офіційна назва – «Снятинський Боян» з місцем перебування в м. Снятині. Головні атрибути товариства – синя хоругва, на якому зображений золотий торбан (народний струнний щипковий музичний інструмент (30–40 струн), з родини лютневих, близький до теорби, від якої різниться додатковими приструнками, як на бандурі. Був поширений в Україні протягом першої половини XVIII – початку XX ст.), та печатка з написом «Снятинський Боян». Мета товариства – плекання руського (українського) національного хорового, псальмового, інструментального і церковного співу. Для її реалізації «Снятинський Боян» ставив перед собою втілення таких практичних завдань: виконувати спільні музичні справи; ставити на сцені музичні твори; влаштовувати товариські вечорниці і прогулянки як у Снятині, так і по цілому краю; закладати й утримувати музичні бібліотеки; організувати спільні музичні форуми¹⁴.

Товариство складалося з дійсних, «вспомогаючих» і почесних членів. Дійсними учасниками «Снятинського Бояна» могли бути всі любителі співу і музики, які беруть активну участь у виступах музично-хорового осередку краю; «вспомогаючими» є ті, котрі матеріально допомагають товариству; почесними членами стають за значні заслуги в розвитку української народної музики. Матеріальні статки товариства наповнялися з членських внесків. Дійсні члени сплачували щомісячно 5 корон, а «вспомогаючі» – щонайменше 2 корони¹⁵.

Дійсні члени мали право: голосувати на всіх загальних зборах; вибирати керівний осередок товариства; ставити запити; користуватися музичною бібліотекою, «випозичати» книги додому за відповідну оплату; мати один безкоштовний квиток, де виступав «Снятинський Боян»; використовувати на всіх публічних виступах товариства відзнаки – синьо-жовті стяжки з написом «Снятинський Боян». У свою чергу, «вспомогаючі» теж могли голосувати на всіх загальних зборах і вибирати керівний осередок, ставити запити, користуватися музичною продукцією, отримати за половину ціни квиток на концертах, де виступав мистецький осередок. Дійсного члена можна була виключити, якщо він занедбав музичні справи, не брав участі у загальних засіданнях та шкодив розвитку товариства¹⁶.

Керівними інституціями «Снятинського Бояни» були Виділ (головний осередок) і Загальні Збори. Головний осередок товариства складався з семи чоловік: голова, заступник голови, диригент, заступник диригента, секретарка, касир, бібліотекар, а також два заступники. Виділ збирався по мірі потреби, вирішував питання у присутності щонайменше п'яти членів та голосував абсолютною більшістю. У його обов'язки входили: приймати до складу нових членів; наповнювати матеріальний фонд; організувати імпровізовані вечори і «прогульки»; затверджувати пропонувані через диригента музичні програми; утримувати музичну бібліотеку; укладати річні звіти; формувати порядок денний загальних зборів, ставити запити, давати відпустки, звільняти (або знижувати) від грошових внесків та виключати членів; виконувати рішення Загальних Зборів; регулювати функції членів товариства¹⁷.

Звичайні Загальні Збори відбувалися раз у рік у січні. Їх скликавав Виділ товариства. Надзвичайні Загальні Збори збиралися на випадок потреби або через письмове звернення щонайменше 12 його дійсних членів. Оголошення про Загальні Збори розповсюджувалося серед громади міста та його околиць за вісім днів до початку. Їх легітимність окреслювалася присутністю не менше 2/3 усіх членів. Постанови приймалися абсолютною більшістю голосів. До компетенції Загальних Зборів належали: вибір голови товариства і його заступника, диригента і його заступника, трьох членів головного осередку, двох заступників Виділу; іменування почесних членів; затвердження виключення членів товариства; формування люстраційної комісії у складі трьох чоловік; прийняття до відома (або відкинення) звіту Виділу «Снятинського Бояна»¹⁸.

Цікавими виявилися функції представників головного осередку «Снятинського Бояна». Голова товариства організовував збори, при рівності голосів брав відповідальність на себе у реалізації рішення, контролював виконання постанов. Заступник голови переймав обов'язки керівника на випадок його відсутності. Диригент хору (і його заступник) керував музичним хором, старався над збільшенням духового оркестру та відповідних музичних інструментів, укладав репертуар, дбав «взагалі про все, що артистична часть вимагає». Секретар вів звіти товариства, коригував списки членів, приймав і відправляв кореспонденцію (листування), підписував з головою документи. Касир приймав сплачені внески, вів щоденний звіт прибутків і видатків мистецького закладу, готував відрядження. Бібліотекар завідував бібліотекою товариства, проводив інвентаризацію літератури, за погодженням диригента замовляв «для науки ноти», вписував, коли і які твори відспівано¹⁹.

Офіційні листи від імені товариства підписував голова або його заступник спільно з секретарем. Легітимізаційні картки прийняття дійсних членів підписував голова і диригент. Будь-які суперечки в товаристві розглядав мировий суд у складі трьох осіб. Рішення щодо розпуску керівного складу «Снятинського Бояна» приймалися 2/3 членів Загальних Зборів. Вирішувалося також питання розподілу маєтку товариства. У випадку, якщо Загальні Збори не зможуть визначити розподіл статків товариства, то все його майно передавалося у фонд товариства «Руська міщанська читальня в Снятині»²⁰.

Перші Загальні Збори «Снятинського Бояна» відбулися тільки 1 листопада 1901 р. в приміщенні магістрату м. Снятина. Члени мистецького гуртка задекларували мету діяльності товариства – «милозвучною руською (українською. – А.К.) піснею розбудити дрімучу Снятинщину». Керівний осередок надіявся, що вся місцева інтелігенція, вписуючись до складу «Снятинського Бояна», допоможе йому виконати поставлені завдання²¹. З першого ж року існування він зайнявся організацією концертної діяльності, музично-драматичних вечорів: «прибули нові і визначні сили і відразу став нув величавий хор, що не повстидав би ся і великого міста (до 80 членів)»²².

У суботу 8 лютого 1902 р. «Снятинський Боян» влаштував «вечерок з танцями», вхід коштував дві корони, а з родини у складі чотирьох осіб – шість корон. На імпровізованому вечорі був визначений одяг гостей: «Стрій для панн народний або вечерковий, для панів балевий»²³. Ймовірно, члени товариства були учасниками вокально-музичного концерту, організованого Руською міщанською читальнею 23 лютого 1902 р. в м. Снятині і приуроченого 41-м роковинам смерті Т. Шевченка²⁴.

9 березня 1902 р. о 19.30 год. «Снятинський Боян» у залі польського товариства «Сокіл» дав свій перший концерт за співучастю відомих тогочасних митців краю О. Кириловича, М. Лукасевича і М. Харжевського. Ціни на мистецьке дійство коливалися від двох корон (місце «крісла перворядного») до однієї корони (партер) і сорока сотиків («галерія»). Квитки можна було придбати у будинку «Народної торгівлі», а в день концерту біля каси «Сокола». Репертуар музичного заходу складався з такої програми: чоловічий хор заспівав твори українських композиторів В. Матюка (1852–1912) («До руської пісні») і Ф. Колесси (1871–1947) («Гей там на горі»); соло скрипкове (М. Харжевський) у супроводі фортепіано (М. Лукасевич) відіграли твори європейських композиторів «Resignation» Ч. Данка і «Raps die hongroise» М. Хаузера (1827–1857); соло баритонове (Ю. Брик) виконав «Котишся котиш» українського композитора М. Вербицького (1815–1870); О. Кирилович на цитрі (струнний щипковий інструмент у формі пласкої, спереду трохи зігнутої скриньки з круглим вирізом посередині) відіграв фрагмент опери «Ернані» італійського композитора і диригента Д. Верді (1813–1901); змішаний хор у супроводі фортепіано заспівав «Псалом № XXXIII» українського композитора Д. Бортнянського (1751–1825); прозвучали фрагменти з опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського (1813–1873) (інтродукція і хор селян; соло сопранове з хором заспівали романс «Місяцю ясний»; соло басове з хором виконали «Каватину»; соло сопранове заспівала «Ангел ночі»; дуєт сопрано і тенора виконали «Чорною хмарою»; соло тенорове з хором озвучили «Молитву»; оркестр відіграв «Запорізький козак», «Козачок», «Марш»; фінальну сцену соло сопранове з хором заспівали «Там за тихим Дунаєм»)²⁵.

Концерт отримав схвальні відгуки в тогочасній українській пресі. Невідомий дописувач газети «Діло» зауважив, що члени «Снятинського Бояна», на яких припала лівова частина виконання номерів, в переважній більшості місцеві жителі. Мистецький захід відвідало багато гостей, серед яких вісім священників зі своїми родинами, багато вчителів і вчительок. Автор резюмував: «отже на околицю нема що нарікати»²⁶.

Вокально-драматичний вечір місцевий хоровий осередок влаштував 3 липня 1902 р. за участю відомої співачки-аматорки О. Проскурницької і піаніста М. Лукасевича. О. Проскурницька відспівала два музичні твори: драматичну пісню «Божевільна» італійського композитора Г. Доніцетті (1797–1848) та «Сироту» коломийського пісняра о. З. Кириловича. Музичний критик, невідомий дописувач часопису «Діло», прізвище якого ховається під псевдонімом «Гість», висловив жаль, «що п. Проскурницька свій безперечно великий талант музичний і свій прекрасний голос не образує в консерваторії». Автор статті високо оцінив працю «знаменитого акомпаніятора» М. Лукасевича, який будучи не-українцем, завжди радо долучається до організації «Снятинським Бояном» музично-театральних дійств. Молодий баритон Ю. Брик на цьому вечорі проспівав твори М. Лисенка (1842–1912) «Ой Дніпре» і А. Вахнянина (1841–1908) «Помарніла наша доля». Вечір завершували дві одноактові комедії «Він не заздрісний» і «З любові», підготовлені місцевими акторами-аматорами. Дописувач статті резюмував, що численна зібрана аудиторія, виключно українська, прибула з околиць Снятина і сусідньої Буковини, а «Снятинський Боян» завдяки місцевій інтелігенції «своєю совісною працею заслуговує вповні на сю симпатію»²⁷.

У неділю 16 листопада 1902 р. о 7 год. вечора «Снятинський Боян» у будинку польського товариства «Сокіл» за співучасті гостей-музикантів О. Проскурницької, М. Лукасевича, С. Михайлюка, о. З. Кириловича та Н. Гронського організував урочистий вечір з нагоди 25-ї річниці понтифікату папи Лева XIII²⁸.

Хор «Бояна» виступав як в Снятині, так і по цілому Покуттю; відвідав також Буковину, де 22 березня 1902 р. у Вашківцях взяв участь у святкуванні на честь українського письменника Ю. Федьковича (1834–1888). Художній репертуар товариства на концерті у буковинському містечку складався з таких номерів: чоловічий хор заспівав пісні «Чом красна Буковина» С. Воробкевича (1836–1903), «Поклін козака» М. Вербицького і «З окрушин» О. Нижанківського (1863–1919); мішаний хор виконав «в'язанку народних пісень» Ф. Колесси, «Дніпро реве» Д. Січинського (1865–1909) і «Хор циганів» німецького композитора Р. Шумана (1810–1856); соло сопранове заспівала «Замовкли торбани» Кікена, соло басове – «Подорожній» Р. Шумана; декламовано поезії «Празник у Такові» та «Довбуш» Ю. Федьковича. Кошти з концерту пішли на розвиток філії товариства «Руська школа» м. Вижниць²⁹.

Один з учасників мистецького торжества залишив такий запис: «Справдішній пир справив для нашого уха «Снятинський Боян», бо як уклад так виконане програми були гарні і як на провінціальне містечко незвичайні». Музичний критик високо оцінив працю керівника снятинського хору Р. Шепаровича, вказуючи, що він розпоряджається гарними, здоровими і сильними голосами, передусім, у сольних партіях. Однак мішаний хор вигідно вирізняється з-поміж чоловічого. Найкраще і найточніше було відтворено: «Хор циганів» Р. Шумана; декламаторський виступ «Празник у Такові» Ю. Федьковича, яку виконала п. Г. («з умілистю і з потрібною для своєї поеми вервою»). Місцевий лікар Петровський від імені всієї місцевої буковинської громади подякував за приїзд галицьких митців і висловив надію про посилення культурної співпраці між двома регіонами³⁰.

Загальновідомим є факт перебування найвідомішого українського композитора Миколи Лисенка у Галичині 1903 р. Він прибув на ювілейні урочистості з нагоди 35-ліття творчої діяльності, був вражений ентузіазмом та шаную, з якими його скрізь зустрічали. «Снятинський Боян» привітав корифея української класичної музики урочистим вінком та привітальною адресою під час ювілейних торжеств у Львові 7–8 грудня 1903 р.³¹.

Знаковою подією для всього Покуття став приїзд Миколи Лисенка у середині грудні 1903 р. до м. Коломиї у рамках тріумфального турне по Галичині й Буковині³². Наступною зупинкою вшанування музичної творчості композитора стало м. Чернівці (якщо вірити міркуванням діаспорного краєзнавця М. Бажанського, на концерті у буковинському місті виступив хор «Снятинського Бояна»³³, хоча в тогочасній українській пресі про цей факт не вказувалося). Проте у дорозі залізничним потягом до буковинського міста корифея української класичної музики тричі зупиняли громади покутських містечок і довколишніх сіл Матіївців, Заболотова і Снятина³⁴. Припускаємо, що серед тих, хто зустрів М. Лисенка на Снятинщині, були й члени «Снятинського Бояна».

З особливою шаную зустрічали українського композитора жителі Заболотова та довколишніх сіл. На залізничній станції покутського містечка його вітали члени українського пожежно-гімнастичного товариства «Січ» Заболотова та Олешкова, патріотична налаштована інтелігенція. Автор

статті Олег Сатир так відзначив невелике за часом перебування Миколи Лисенка у Заболотіві: «Про повитане в Заболотіві можемо подати ще такі близші вістки. На дворець заїхав там потяг 12.14 (17 грудня 1903 р. о 12 год. 14 хв. – А.К.). На привіт Лисенкови уставили ся на колієвім торі, «Січ» заболотівська із своїм прапором, «Січ» з Олешкова, та заболотівська й дооколична інтелігенция. Перон заняли заболотівські міщани і виднійші селяни із сіл: Демиче, Тулуків і Хлібичин. По грімких окликах «слава» – привитали Ювілята оба кошові хлібом і солею замаєними зеленим барвінком, який подали йому на чудовій скатерти домашнього виробу та гарній тарілці. Після подяки Лисенка загомоніла «Ще не вмерла». Коротенький час, який ще лишав ся зійшов на розпитах Л – а (Лисенка. – А.К.) про Січові товариства, та огляданю відзнак старшини. Продер повітре сигнал до від'їзду. Ювілят розпращав ся. Січовий сурмач протрубів прощальну побудку. Лисенко сів до потягу, який серед невмовкаючих окликів «слава» незабаром рушив у дальшу дорогу...»³⁵.

Автор статті підсумував: «Їзда Лисенка через Покуте се був один триумфальний похід, де лиш зупинював ся довше поїзд витали його на двірцях (залізничних станціях. – А.К.) земляки хлібом та солею... Оттак то величаво клонило ся Покуте до стіп достойного Ювілята, даючи доказ, що у него є розуміне краси, глибоке почуте для пісні а заразом радїючи, що між нашим народом є такі люди, яким за їх талан та працю і – слід поклонити ся»³⁶.

Після 1903 р. звістки про діяльність музично-хорового товариства «Боян» у м. Снятині у тогочасній українській газетній періодиці стають поодинокими. Зокрема, за 1904 р. у часописі «Діло» зустрічаємо тільки один раз інформацію про організовані «Снятинським Бояном» 1 лютого у «касиновім приміщенню» вечорниці з танцями. Вхід коштував дві корони. На імпровізованому вечорі гості могли мати «стрій візитовий або народний»³⁷. Подібний захід у тому ж приміщенні проведений членами товариства за сприяння місцевих музик 12 лютого 1905 р. Квиток від однієї особи становив дві корони, а для родини до трьох осіб п'ять корон, стрій пропонувався «народний або вечерковий»³⁸.

Ймовірно, окремі члени «Снятинського Бояна» причетні до організації концерту приуроченого вшануванню 44 роковин смерті Т. Шевченка, який відбувся 26 лютого 1905 р. у залі польського товариства «Сокіл». У програмі заходу значилися такі пункти: вступне слово; чоловічий хор заспівав композиції «Думи мої», «Золоті зорі», «Де срібнолентий Сян»; змішаний хор виконав твори «Звела мене», «Ой на горі», «Заповіт»; продекламована поезія Кобзаря «Чигирин». Квитки різнилися у ціні: для інтелігенції – дві корони, для селян і міщан – 50 сотиків³⁹.

«Снятинський Боян» під орудою диригента змішаного хору Івана Палійчука, уродженця с. Драгасимів Снятинського повіту, був співорганізатором вшанування пам'яті 50-х роковин смерті Тараса Шевченка⁴⁰.

У 1914 р. до столітніх роковин народження Т. Шевченка «Снятинський Боян» спільно з іншими українськими інституціями міста влаштували святковий концерт⁴¹. Музичне товариство до 1914 р. містилося в одній з кімнат будинку «Народної Торгівлі», який під час Першої світової війни згорів. Тому «Снятинський Боян» пізніше винаймав приміщення у «Просвіті»⁴².

Отже, «Снятинський Боян» є першою українською професійною музично-хоровою організацією на території Снятинщини. Його члени вели інтенсивну діяльність у сфері музичної освіти, пропаганди української музики, знайомили громадськість міста зі світовими шедеврами музичного мистецтва, залучали до хорового співу широкі верстви населення, проводили різноманітні благодійні заходи, влаштовували ювілейні концерти, присвячені діяльності провідних діячів українського мистецтва й літератури.

У майбутньому доцільно розглянути такі аспекти діяльності музично-хорового товариства «Снятинський Боян» на початку ХХ ст.: характеристика діяльності його членів Ф. Огоновського, І. Сімовича, Є. Шепаровича, І. Гоїва, І. Палійчука та інших; співпраця мистецького осередку з Руською (Українською) міщанською читальнею, філією «Просвіти» та товариством «Наука» в м. Снятині на початку ХХ ст. Необхідно співвіднести архівний матеріал і дані української й польської газетної періодици про діяльність «Снятинського Бояна» та інших товариств краю з фотоілюстративним матеріалом, який знаходиться в музеях Снятинщини (літературно-меморіальний музей Марка Черемшини у м. Снятині, музей-бібліотека Михайла Бажанського у м. Снятині, народний музей визвольних змагань імені В. Андрусика у м. Снятині, літературно-меморіальний музей Василя Стефаника в с. Русів Снятинського району).

Завдяки діяльності «Снятинського Бояна» на території Покуття найкращі твори національної пісенності, скарби української музики стали доступними найширшому середовищу громадськості краю. Його спів спричинив появу нових українських талантів: хореографів, композиторів, музичних критиків.

¹ Ж. Зваричук, *Музично-хорові товариства «Боян» та їх вплив на громадсько-просвітницьке життя Прикарпаття кінця XIX – початку XX ст.* [Music and choral societies «Boyan» and their influence on the public and educational life of Prykarpattia in the late XIXth – early XXth centuries], in «Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство», Івано-Франківськ, 2000, вип. II, с. 56.

² М. Черепанин, *Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX ст.): Монографія* [Musical culture of Galicia (second half of the XIX – first half of the XX centuries): Monograph], Київ, Вежа, 1997, с. 184.

³ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІАЛ України), ф. 146 Галицьке намісництво, м. Львів, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, 55 арк.

⁴ М. Черепанин, *Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX ст. як предмет наукового вивчення* [Musical culture of Galicia in the second half of the XIX – first half of the XX centuries as a subject of scientific study], in «Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство», Івано-Франківськ, Плай, 2000, с. 18.

⁵ М. Черепанин, *Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX ст.): Монографія* [Musical culture of Galicia (second half of the XIX – first half of the XX century): Monograph], Київ, Вежа, 1997, 328 с.

⁶ Л. Ханік, *Історія хорового товариства «Боян»* [History of the choral society «Boyan»], Львів, 1999, 122 с.

⁷ Ж. Зваричук, *Музично-хорові товариства «Боян» та їх вплив на громадсько-просвітницьке життя Прикарпаття кінця XIX – початку XX ст.* [Music and choral societies «Boyan» and their influence on the public and educational life of Prykarpattia in the late XIXth – early XXth centuries], in «Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство», Івано-Франківськ, 2000, вип. II, с. 54-62.

⁸ М. Іздепська-Новицька, *Просвітницька діяльність хорового товариства «Тернопільський Боян» з 1901 по 1914 роки* [Educational activity of the choir society «Ternopil Boyan» from 1901 to 1914], in «Наукові записки. Серія : Мистецтвознавство / ТНПУ ім. В. Гнатюка», Тернопіль, 2010, вип. 1, с. 48-54; М. Іздепська-Новицька, *Мистецькі здобутки хорового товариства «Бережанський Боян» (90-ті рр. XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.)* [Artistic achievements of the choir society «Berezhany Boyan» (90s of the XIX century – 30s of the XX century)], in «Тернопіль», 2009, № 1, с. 125-130.

⁹ Т. Голдак, *Заснування і діяльність товариства «Перемиський Боян» на зламі XIX – XX ст.* [Foundation and activity of the society «Peremysl Boyan» at the turn of the XIX – XX centuries], in «Наукові зошити історичного факультету Львівського університету», 2014, вип. 15, с. 197-204.

¹⁰ І. Полякова, *Особливості музично-театрального руху в Галичині періоду кінця XIX – 30-х років XX ст.* [Features of the musical and theatrical movement in Galicia in the late XIXth – 30's of the XXth centuries], in «Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство», Івано-Франківськ, Плай, 2001, вип. III, с. 122-132.

¹¹ А. Королько, *Музично-хорове товариство «Боян» на Покутті в кінці XIX – на початку XX ст.* [Music and choral society «Boyan» in Pokuttia in the late XIXth – early XXth centuries], in «Галичина. Науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис», 2016, вип. 28, с. 110-120.

¹² ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 7, 7 зв.

¹³ *Ілюстрований музичний календар* [Illustrated music calendar], 1905, с. 118-121.

¹⁴ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 3, 3 зв.

¹⁵ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 3 зв., 4.

¹⁶ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 4, 4 зв.

¹⁷ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 4 зв., 5.

¹⁸ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 5, 5 зв.

¹⁹ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 5 зв., 6, 6 зв.

²⁰ ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 58, спр. 1233 *Прохання засновників музичного товариства «Боян» в м. Снятин, Збараж, Стрий та ін. про затвердження доданих уставів і рішення по цьому питанню. 1900–1906 рр.*, арк. 6, 7.

²¹ Новинки. С. *Въ Снятинѣ завязує ся нове товариство «Снятинській Боянъ»* [Little news. S. A new the society «Snyatyn Boyan» is founded in the town of Snyatyn], in «Дѣло», 1901, 12 (25) жовтня, ч. 230, с. 3.

²² *Ілюстрований музичний календар* [Illustrated music calendar], 1905, с. 118-121.

²³ *Рухъ въ рускихъ товариствахъ. «Снятинській Боянъ» устроює въ субботу 8-ого н. ст. лютого въ сали магистрату въ Снятинѣ вечерокъ зъ танцами* [Movement in Russian (Ukrainian) societies. The «Sniatyn Boyan» organizes a party with dances on Saturday, February 8, in the hall of the magistrate in the town of Sniatyn], in «Дѣло», 1902, 19 сѣчня (1 лютого), ч. 16, с. 3.

²⁴ *Рухъ въ рускихъ товариствахъ. Руска Мѣщанська Читальня въ Снятинѣ устроює въ недѣлю 23-ого лютого въ 41-ий роковини смерти Т. Шевченка вокально-музичный вечерок ...* [Movement in Russian (Ukrainian) societies. Russian (Ukrainian) Town Reading Room in Sniatyn organizes vocal and musical evening on Sunday, February 23, on the 41st anniversary of Taras Shevchenko's death], in «Дѣло», 1902, 7 (20) лютого, ч. 30, с. 3.

²⁵ *Рухъ въ рускихъ товариствахъ. Товариство «Снятинській Боянъ» устроює въ недѣлю дня 9. марта 1902 въ сали «Сокола» ... концертъ ...* [Movement in Russian (Ukrainian) societies. The society «Sniatyn Boyan» organizes a concert on Sunday, March 9, 1902 in the hall of the society «Sokol»], in «Дѣло», 1902, 21 лютого (6 марта), ч. 42, с. 3.

²⁶ *Рухъ въ рускихъ товариствахъ. В справі концерту «Снятинського Бояна», з котрого подали ми в 49 ч. справозданє нашого дописувателя, дістали ми ще три письма ...* [Movement in Russian (Ukrainian) societies. In the case of the concert the society «Sniatyn Boyan», from which we submitted a report of our reader in the 49th issue of the newspaper, we received three more letters ...], in «Дѣло», 1902, 9 (22) марта, с. 2.

²⁷ Новинки. З краю. Гість. *З Снятина пишуть нам: Дня 3-о липня с. р. відбув ся в Снятині вокально-драматичний вечерок, котрий устроїв «Снятинський Боян» ...* [Little news. From the region. Guest. They write to us from Sniatyn: On July 3 of this year, a vocal and dramatic party was held in the town of Sniatyn, organized by Sniatyn Boyan...], in «Діло», 1902, 10 (23) липня, ч. 152, с. 3.

²⁸ Новинки. Оповідення. *Товариство «Снятинський Боян» устроює в неділю дня 16 падолиста 1902 р. в сали «Сокола» в Снятині в честь 25 літної річниці понтифікату Папи Льва XIII ... торжественний вечер ...* [Little news. Notification. The «Sniatyn Boyan» on the occasion of the 25th anniversary of the pontificate of Pope Leo XIII organizes a solemn evening on Sunday, November 16, 1902 in the hall of the society «Sokol» («Falcon»)], in «Діло», 1902, 1 (14) падолиста, ч. 246, с. 3; Новинки. *Виділ товариства «Снятинський Боян» має честь зложити сердечну подяку ...* [Little news. The management of the society «Sniatyn Boyan» has the honor to express heartfelt gratitude ...], in «Діло», 1902, 13 (26) падолиста, ч. 255, с. 3.

²⁹ Новинки. *Товариство «Снятинський Боян» устроює в неділю дня 22. н. ст. марта 1903 в сали касиновій в Вашківцях над Черемошем в пам'ять буковинсько-руського поета Осипа Юрія Гординського Федьковича ... вокально-декляматорський вечер ...* [Little news. Society The «Sniatyn Boyan» on the occasion of commemoration of the Bukovinian-Russian poet Osip Yuri Gordynsky Fedkovych organizes on Sunday, March 22, 1903 in the building of the savings bank in the town of Vashkivtsi above Cheremosh vocal and recitation evening], in «Діло», 1903, 3 (16) марта, ч. 50 і 51, с. 3.

³⁰ Новинки. О. П-ко. *Вечерниці в честь Федьковича устроєно дня 22 с. м. у Вашківцях на Буковині, голвно заходом «Снятинського Бояна» ...* [Little news. O. P-ko. An evening of remembrance in honor of Fedkovych, organized by the society «Sniatyn Boyan», took place on March 22 in the town of Vashkivtsi in Bukovyna], in «Діло», 1903, 17 (30) марта, ч. 62, с. 2-3.

³¹ Лисенкове торжество у Львові [Celebrating the work of composer Lysenko in Lviv], in «Діло», 1903, 26 падолиста (9 грудня), ч. 267, с. 2; Новинки. Лисенкове торжество у Львові [Little news. Celebrating the work of composer Lysenko in Lviv], in «Діло», 1903, 27 падолиста (10 грудня), ч. 268, с. 2.

³² Олег Сатир, Гостина М. Лисенка в столиці Покутя [Celebrations honoring M. Lysenko in the capital of Pokuttya], in «Поступ», 1903, 5 (18) грудня, ч. 49, с. 1-3.

³³ М. Бажанський, Творчий динамізм патріотизму моїх земляків. Гаслова енциклопедія [Creative dynamism of patriotism of my compatriots. Slogan encyclopedia], Дітройт, 1983, с. 26.

³⁴ А. Королько, Корифей української класичної музики Микола Лисенко перебував у Заболотіві [Mykola Lysenko, the conurphaeus of Ukrainian classical music, was in the town of Zabolotiv], in «Голос Покуття», 2013, 12 липня, № 26, с. 9.

³⁵ Олег Сатир. Гостина М. Лисенка в столиці Покутя [Celebrations honoring M. Lysenko in the capital of Pokuttya], с. 3.

³⁶ Олег Сатир. Гостина М. Лисенка в столиці Покутя [Celebrations honoring M. Lysenko in the capital of Pokuttya], с. 3.

³⁷ Новинки. Заходом Товариства «Снятинський Боян» відбудуться дня 1 н. ст. лютого 1904 р. в поміщенню касиновім в Снятині Вечерниці з танцями ... [Little news. Through the efforts of the society «Sniatyn Boyan», a dance evening will take place on February 1, 1904 in the recreation hall of Sniatyn], in «Діло», 1904, 15 (28) січня, ч. 11, с. 3.

³⁸ Новинки. Із Снятина. Товариство «Руский Боян» в Снятині устроює в неділю дня 12 с. м. в сали урядничого касина вечерниці з танцями ... [Little news. From Sniatyn. The society «Rusian Boyan» in Sniatyn on Sunday, February 12 in the hall of the government department organizes an evening with dancing ...], in «Діло» (додаток до ч. 18 і 19), 1905, 25 січня (7 лютого), ч. 18 і 19, с. 3.

³⁹ Новинки. Заходом і силами сънятинських міщан відбудеться дня 26 лютого 1905 в сали польск. «Сокола» концерт в 44 роковини смерті Тараса Шевченка ... [Little news. On the occasion of the 44th anniversary of Taras Shevchenko's death with the assistance of Sniatyn burghers on February 26, 1905 in the hall of the Polish society «Sokil» («Falcon») will be a concert ...], in «Діло», 1905, 10 (23) лютого, ч. 32, с. 3.

⁴⁰ С. Фодчук, Учителі Снятинщини – Шевченкові [Teachers of Sniatyn region – Shevchenko], in «Снятин. Зв'язковий земляків міста Снятина і околиць», Дітройт, 1976, ч. 13, с. 1.

⁴¹ А. Королько, Вишанування сторіччя від дня народження Тараса Шевченка на Снятинщині [Celebrating the centenary of Taras Shevchenko's birth in the Sniatyn region], in «Снятин. Красназавчий і літературно-мистецький журнал», 2014, ч. 8 (22), с. 18-24.

⁴² В. Харитон, М. Тимофійчук, Снятин над Прутом. Частина перша. Нариси історії міста та околиць від найдавніших часів до початку ХХ століття [The town of Sniatyn on the Prut River. Part one. Essays on the history of the town and its environs from ancient times to the beginning of the twentieth century], Снятин, Видавничо-друкарська фірма «Прут Принт», 2003, с. 122; М. Бажанський, Творчий динамізм патріотизму моїх земляків. Гаслова енциклопедія [Creative dynamism of patriotism of my compatriots. Slogan encyclopedia], с. 26.

References

1. М. Bazhanskyi, Tvorchyi dynamizm patriotyzmu moikh zemliakiv. Haslova entsyklopediia [Creative dynamism of patriotism of my compatriots. Slogan encyclopedia], Ditroit, 1983, 256 s.
2. М. Cherepanyn, Muzychna kultura Halychyny druhoi polovyny XIX – pershoi polovyny XX st. yak predmet naukovooho vyvchennia [Musical culture of Galicia in the second half of the XIX – first half of the XX centuries as a subject of scientific study], in «Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo», Ivano-Frankivsk, Plai, 2000, s. 14-22.
3. М. Cherepanyn, Muzychna kultura Halychyny (druha polovyna XIX – persha polovyna XX st.): Monohrafiia [Musical culture of Galicia (second half of the XIX – first half of the XX centuries): Monograph], Kyiv, Vezha, 1997, 328 s.
4. S. Fodchuk, Uchyteli Sniatynshchyny – Shevchenkovi [Teachers of Sniatyn region – Shevchenko], in «Sniatyn. Zviazkovy zemliakiv mista Sniatyna i okolyts», Ditroit, 1976, ch. 13, s. 1.
5. Т. Holdak, Zasnuvannia i diialnist tovarystva «Peremyskyi Boian» na zlami XIX – XX st. [Foundation and activity of the society «Peremysl Boyan» at the turn of the XIX – XX centuries], in «Naukovi zoshyty istorychnoho fakultetu Lvivskoho universytetu», 2014, vyp. 15, s. 197-204.
6. Iliustrovanyi muzychnyi kalendar [Illustrated music calendar], 1905, s. 118-121.
7. М. Izdepska-Novitska, Prosvitnytska diialnist khorovoho tovarystva «Ternopil'skyi Boian» z 1901 po 1914 roky [Educational activity of the choir society «Ternopil Boyan» from 1901 to 1914], in «Naukovi zapysky. Seriiia : Mystetstvoznavstvo / TNPU im. V. Hnatiuka», Ternopil, 2010, vyp. 1, s. 48-54.

8. M. Izdepska-Novitska, *Mystetski zdotuky khorovoho tovarystva «Berezhanskyi Boian» (90-ti rr. XIX st. – 30-ti rr. XX st.)* [Artistic achievements of the choir society «Berezhany Boyan» (90s of the XIX century – 30s of the XX centuries)], in «Ternopil», 2009, № 1, s. 125-130.
9. L. Khanyk, *Istoriia khorovoho tovarystva «Boian»* [History of the choral society «Boyan»], Lviv, 1999, 122 s.
10. V. Kharyton, M. Tymofichuk, *Sniatyn nad Prutom. Chastyna persha. Narysy istorii mista ta okolits vid naidavnishykh chasiv do pochatku KhKh stolittia* [The town of Sniatyn on the Prut River. Part one. Essays on the history of the town and its environs from ancient times to the beginning of the twentieth century], Sniatyn, Vydavnycho-drukarska firma «Prut Prynt», 2003, 224 s.
11. A. Korolko, *Muzychno-khorove tovarystvo «Boian» na Pokutti v kintsii XIX – na pochatku XX st.* [Music and choral society «Boyan» in Pokuttia in the late XIXth – early XXth centuries], in «Halychyna. Naukovyi i kulturno-prosvitni kraieznavchy chasopys», 2016, vyp. 28, s. 110-120.
12. A. Korolko, *Vshanuvannia storichchia vid dnia narodzhennia Tarasa Shevchenka na Sniatynshchyni* [Celebrating the centenary of Taras Shevchenko's birth in the Sniatyn region], in «Sniatyn. Kraieznavchy i literaturno-mystetskyi zhurnal», 2014, ch. 8 (22), s. 18-24.
13. A. Korolko, *Koryfei ukrainskoi klasychnoi muzyky Mykola Lysenko perebuvav u Zabolotovi* [Mykola Lysenko, the coryphaeus of Ukrainian classical music, was in the town of Zabolotiv], in «Holos Pokuttia», 2013, 12 lypnia, № 26, s. 9.
14. *Lysenkove torzhestvo u Lvovi* [Celebrating the work of composer Lysenko in Lviv], in «Dilo», 1903, 26 padolysta (9 hrudnia), ch. 267, s. 1-2.
15. *Novynky. Iz Sniatyna. Tovarystvo «Ruskyi Boian» v Sniatyni ustroiue v nediliu dnia 12 s. m. v sali uriadnychoho kasyna vechernytsi z tantsiamy ...* [Little news. From Sniatyn. The society «Russian Boyan» in Sniatyn on Sunday, February 12 in the hall of the government department organizes an evening with dancing ...], in «Dilo» (dodatok do ch. 18 i 19), 1905, 25 sichnia (7 liutoho), ch. 18 i 19, s. 3.
16. *Novynky. Lysenkove torzhestvo u Lvovi* [Little news. Celebrating the work of composer Lysenko in Lviv], in «Dilo», 1903, 27 padolysta (10 hrudnia), ch. 268, s. 2.
17. *Novynky. O. P-ko. Vechernytsi v chest Fedkovycha ustroiue dnia 22 s. m. u Vashkivtsiakh na Bukovyni, holovno zakhodom «Sniatynskoho Boiana» ...* [Little news. O. P-ko. An evening of remembrance in honor of Fedkovych, organized by the society «Sniatyn Boyan», took place on March 22 in the town of Vashkivtsi in Bukovyna], in «Dilo», 1903, 17 (30) marta, ch. 62, s. 2-3.
18. *Novynky. Oповishchenia. Tovarystvo «Sniatynskyi Boian» ustroiue v nediliu dnia 16 padolysta 1902 r. v sali «Sokola» v Sniatyni v chest 25 litnoi richnytsi pontyfikatu Papy Lva KhIII ... torzhestvennyi vecher ...* [Little news. Notification. The «Sniatyn Boyan» on the occasion of the 25th anniversary of the pontificate of Pope Leo XIII organizes a solemn evening on Sunday, November 16, 1902 in the hall of the society «Sokol» («Falcon»)], in «Dilo», 1902, 1 (14) padolysta, ch. 246, s. 4.
19. *Novynky. S. V Sniatyni zaviazue sia nove tovarystvo «Sniatynskii Boian»* [Little news. S. A new the society «Sniatyn Boyan» is founded in the town of Sniatyn], in «Dilo», 1901, 12 (25) zhovtnia, ch. 230, s. 3.
20. *Novynky. Tovarystvo «Sniatynskyi Boian» ustroiue v nediliu dnia 22. n. st. marta 1903 v sali kasynovii v Vashkivtsiakh nad Cheremoshem v pamiat bukovynsko-ruskoho poeta Osypa Yuryia Hordynskoho Fedkovycha ... vokalno-deklamatorskyi vecher ...* [Little news. Society The «Sniatyn Boyan» on the occasion of commemoration of the Bukovinian-Russian poet Osip Yuri Gordynsky Fedkovych organizes on Sunday, March 22, 1903 in the building of the savings bank in the town of Vashkivtsi above Cheremosh vocal and recitation evening], in «Dilo», 1903, 3 (16) marta, ch. 50 i 51, s. 3.
21. *Novynky. Vydil tovarystva «Sniatynskyi Boian» maie chest zlozhyty serdechnu podiaku ...* [Little news. The management of the society «Sniatyn Boyan» has the honor to express heartfelt gratitude ...], in «Dilo», 1902, 13 (26) padolysta, ch. 255, s. 3.
22. *Novynky. Z kraiu. Hist. Z Sniatyna pyshut nam: Dnia 3-o lypnia s. r. vidbuv sia v Sniatyni vokalno-dramatychnyi vecherok, kotryi ustroiv «Sniatynskyi Boian» ...* [Little news. From the region. Guest. They write to us from Sniatyn: On July 3 of this year, a vocal and dramatic party was held in the town of Sniatyn, organized by Sniatyn Boyan...], in «Dilo», 1902, 10 (23) lypnia, ch. 152, s. 3.
23. *Novynky. Zakhodom i sylamy sniatynskykh mishchan vidbudes dnia 26 liutoho 1905 v sali polsk. «Sokola» kontsert v 44 rokovyny smerty Tarasa Shevchenka ...* [Little news. On the occasion of the 44th anniversary of Taras Shevchenko's death with the assistance of Sniatyn burghers on February 26, 1905 in the hall of the Polish society «Sokol» («Falcon») will be a concert ...], in «Dilo», 1905, 10 (23) liutoho, ch. 32, s. 3.
24. *Novynky. Zakhodom Tovarystva «Sniatynskyi Boian» vidbudut sia dnia 1 n. st. liutoho 1904 r. v pomishcheniu kasynovim v Sniatyni Vechernytsi z tantsiamy ...* [Little news. Through the efforts of the society «Sniatyn

- Boyan», a dance evening will take place on February 1, 1904 in the recreation hall of Sniatyn], in «Dilo», 1904, 15 (28) sichnia, ch. 11, s. 3.
25. Oleh Satyr, Hostyna M. Lysenka v stolytsy Pokutia [Celebrations honoring M. Lysenko in the capital of Pokuttya], in «Postup», 1903, 5 (18) hrudnia, ch. 49, s. 1-3.
 26. I. Poliakova, Osoblyvosti muzychno-teatralnoho rukhu v Halychyni periodu kintsia XIX – 30-kh rokiv XX st. [Features of the musical and theatrical movement in Galicia in the late XIXth – 30s of the XXth centuries], in «Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo», Ivano-Frankivsk, Plai, 2001, vyp. III, s. 122-132.
 27. Rukh v ruskykh tovarystvakh. Ruska Mishchanska Chytalnia v Sniatyni ustroiue v nediliu 23-oho liutoho v 41-shi rokovyny smerty T. Shevchenka vokalno-muzychnyi vecherok ... [Movement in Russian (Ukrainian) societies. Russian (Ukrainian) Town Reading Room in Sniatyn organizes vocal and musical evening on Sunday, February 23, on the 41st anniversary of Taras Shevchenkos death], in «Dilo», 1902, 7 (20) liutoho, ch. 30, s. 3.
 28. Rukh v ruskykh tovarystvakh. «Sniatynskii Boian» ustroiue v subbotu 8-oho n. st. liutoho v sali magistratu v Sniatyni vecherok z tantsamy [Movement in Russian (Ukrainian) societies. The «Sniatyn Boyan» organizes a party with dances on Saturday, February 8, in the hall of the magistrate in the town of Sniatyn], in «Dilo», 1902, 19 sichnia (1 liutoho), ch. 16, s. 3.
 29. Rukh v ruskykh tovarystvakh. Tovarystvo «Sniatynskii Boian» ustroiue v nediliu dnia 9. marta 1902 v sali «Sokola» ... kontsert ... [Movement in Russian (Ukrainian) societies. The society «Sniatyn Boyan» organizes a concert on Sunday, March 9, 1902 in the hall of the society «Sokol»], in «Dilo», 1902, 21 liutoho (6 marta), ch. 42, s. 3.
 30. Rukh v ruskykh tovarystvakh. V spravi kontsertu «Sniatynskoho Boiana», z kotroho podaly my v 49 ch. spravozdanie nashoho dopysuvatelja, distaly my shche try pysma ... [Movement in Russian (Ukrainian) societies. In the case of the concert the society «Sniatyn Boyan», from which we submitted a report of our reader in the 49th issue of the newspaper, we received three more letters ...], in «Dilo», 1902, 9 (22) marta, s. 2.
 31. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv, f. 146 Halytske namisnytstvo, m. Lviv, op. 58, spr. 1233 Prokhannia zasnovnykiv muzychnoho tovarystva «Boian» v m. Sniatyn, Zbarazh, Stryi ta in. pro zatverdzhennia dodanykh ustaviv i rishennia po tsomu pytanniu. 1900–1906 rr., 55 ark.
 32. Zh. Zvorychuk, Muzychno-khorovi tovarystva «Boian» ta yikh vplyv na hromadsko-prosvitnytske zhyttia Prykarpattia kintsia XIX – pochatku XX st. [Music and choral societies «Boyan» and their influence on the public and educational life of Prykarpattia in the late XIXth – early XXth centuries], in «Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo», Ivano-Frankivsk, 2000, vyp. II, s. 54-62.